

Filosoffen og den nymalede stald

Ludwig Wittgenstein: Bemærkninger om farverne. Det lille forlag, Hellerup 2002, 160 kr. 112 sider. Uindbundet.

Første gang jeg læste *Bemærkninger om farverne* var i 1991. Min lærer på École Normale Supérieure i Paris, Claude Imbert, gjorde hvad hun kunne for at få os studenter til at se den særlige følsomhed, som Wittgenstein udviste. Den var helt klart anderledes, men alligevel parallel med Maurice Merleau-Pontys i *Maleren og filosofen*. De var begge, som noget af det sidste i deres liv, optagne af hvordan vi oplever farver. En ting er, at vi kan lave videnskabelige beskrivelser af fænomenerne og ned til mindste detalje afgøre bølgelængder og kemiske sammensætninger. Noget andet er hvad vi oplever som mennesker. Ikke hvad vi finder ud af som videnskabsfolk. Vi er efterhånden ret gode til at lave videnskabelige beskrivelser af verden. Vi har gode forklaringer på de fleste ting vi møder i vores dagligdag. Vi kan gå bag om fænomenerne. Hvis der er noget, vi ikke ved, så kan vi med stor rimelighed gå ud fra, at vi hurtigt kan finde ud af det. Det har vi takket være den moderne naturvidenskab heldigvis styr på.

Det var Wittgenstein fuldstændig på det rene med. Men det, vi får gennem videnskaben, er ikke det, vi som almindelige mennesker *oplever*, når vi famler os gennem livet og verden. Vi modtager hele tiden indtryk og sætter

dem ind i forskellige sammenhænge, hvor de giver mening for os. De sammenhænge bygger på vores tidligere erfaringer, og de bygger på vores sprog. Tilsammen udgør de vores hverdagsoplevelse af verden. Det er helt centralt i det helt banale: at være menneske.

Det var ambitionen hos både Wittgenstein og Merleau-Ponty at indkredse disse oplevelser, at give dem et sprog, så vi kan forstå deres betydning og forstå nogle af de fundamentale mekanismer i vores oplevelse af verden, der udgør så vigtig og jordnær en del af vores liv. Det var det både Wittgenstein og Merleau-Ponty forsøgte. Og de gjorde det begge godt. Selvom de ikke var enige, anerkendte Wittgenstein, at der her var noget vigtigt på færde: ”Der eksisterer ganske vist ikke nogen fænomenologi, men så sandelig fænomenologiske problemer.” Der kunne ikke være tale om et fænomenologisk alternativ til naturvidenskaben. Det var noget sludder. Men det betød ikke, at alt blev indfanget tilfredsstillende af videnskaben, at vores oplevelser af verden bedst kunne beskrives i videnskabens sprog. Nej, mente Wittgenstein. Her var der brug for en ”farvebegrebernes logik”. Det er den, vi får i *Bemærkninger om farverne*. Der er en del gentagelser. Men de virker ikke generende. De samme problemer opstår i nye sammenhænge og bliver tænkt igen. Vi følger med, medens Wittgenstein prøver at forstå, hvad der er på færde, når vi oplever farver

og sætter dem på begreb. Det giver læsningen en særlig intensitet.

Bemærkninger om farverne udkom for første gang i 1977 og på dansk i 1988. Det er godt, at Det lille forlag har taget initiativ til at udsende den igen. Anne-Marie Christensen har til lejligheden skrevet en fin introduktion. Alt i alt en god udgivelse. Hvis man ønsker en indgang til Wittgensteins tænkning og finde ud af, hvorfor han regnes som en af det 20. århundredes mest betydningsfulde filosoffer, er det ikke stedet at starte. Men hvis man gerne vil kildes lidt, inspireres og få en fornemmelse af, hvordan han tænkte, så er det bare at gå i boghandlen og komme i gang med at læse. Som han selv bemærkede: ”Man må altid være rede til at lære noget *helt* nyt.”

I filosofien skal man altid spørge: ”Hvorledes må man anskue dette problem, for at kunne løse det?” Det er det, som det handler om. Perspektivet, blikket, det der får mønsteret frem. Hvordan man kan bringe en eller anden orden i begreberne. ”Vi står bare der, ligesom oxen foran den nymalede stalddør”. Hvad vil det sige? Hvad mente han? Hvor ville han hen med det? Filosofien er lige så lidt videnskabsmand som oxen. Det falder ingen af dem ind at pille døren ned, slæbe den hen i laboratoriet og foretage en række eksperimenter og undersøgelser. De kan heller ikke finde ud af det. De kan bare stå og glo. Begge håber de på, at der vil ske noget. Nu var Wittgenstein heldigvis ret

god til bare at stå og glo. Og så skete der noget. Læs bogen og se selv.

Peter C. Kjergaard

Thomsens stork

Hans Jørgen Thomsen: Privacy. Forlaget Modtryk, 235 sider, 229 kr.

Hans Jørgen Thomsens nye bog ”Privacy” er ikke nogen let sag, skønt et af dens mål er at argumentere for det private supplements lethed. Fra det private, argumenterer Thomsen, udgår en ødselhed, en righoldig og vital overskridelse, der i metaforisk produktivitet både fastholder det værendes kontingente brudthed og dødelighed - og etablerer en *modus vivendi* med denne dødelighed i en slags ontologisk metastabilitet. Altså ikke nogen ulidelig lethed, men spekulativt fremreflekteret, ladet op med filosofihistoriens viden om tilværelsens lidelse og udsathed på hjertets bjerge.

For nu at imitere Thomsens metode, der meget består i im- eller eksplicitte hints til litterære hovedværker og filosofiske grundproblemer. Sådan i al almindelighed, forudsættende at læseren er lige så belæst som Thomsen og har læst på samme måde. Thomsen fremhæver, at hans store forbillede, Jacques Derridas, metode er den dekonstruerende og differerende tekstlæsning - og guderne skal vide, at Derrida er en